

انتخاب نوع فعالیت

کاهش خطر و هزینه بازداشت

۱۴۰۲ زمستان

فهرست

۱	مقدمه
۴	شناخت خود و محیط
۶	انواع فعالیت از نظر میزان ریسک‌پذیری/فعالیت علنی
۷	فعالیت مخفیانه/فعالیت گروهی
۸	فعالیت انفرادی/انتخاب آگاهانه
۱۱	انواع فعالیت از نظر قابلیت و توانایی‌های فردی/راهپیمایی
۱۲	تجمع اعتراضی/تحصن
۱۳	تجمع و سخنرانی/اسازماندهی گروه‌های اجتماعی/پشتیبان
۱۴	هنر اعتراضی
۱۵	فعالیت هنری/نامه نگاری
۱۶	آموزش خود و دیگران/جذب سرمایه
۱۷	فعالیت‌های صنفی/تحریم
۱۸	حمایت از کمک‌های متقابل
۱۹	دادخواست/نافرمانی مدنی
۲۰	کمپین‌های رسانه‌های جمعی/هشتگ‌زدن
۲۱	فراخوان

مقدمة

بانگاهی گذرا به اقدامات جمهوری اسلامی طی سالهای اخیر و بررسی شیوه های سرکوب معتضدان، بازداشت‌های هدفمند و خودسرانه، صدور و اجرای احکام ظالمانه از جمله اعدام معتضدان، سوال‌هایی در رابطه با استراتژی مبارزاتی فعالین در داخل و خارج از کشور مطرح می‌شود. همچنین کسب آگاهی نسبی در خصوص انواع فعالیت‌های مبارزاتی در یک سیستم خودکامه و آشنایی با نحوه کاهش آسیب‌های واردہ یک نیاز اساسی و ضروری در پیشبرد این مبارزه است. ما در این راهنمای سعی کرده‌ایم ضمن ارائه پاسخ‌هایی به سوالات مطرح شده ذیل در خصوص نحوه فعالیت و استراتژی مقابله با خطرات و پیامدهای آن، انواع کنش‌های مبارزاتی در یک سیستم دیکتاتوری را شرح دهیم تا در صورت تمایل به ایجاد تغییرات مثبت در جامعه بهترین راه فعالیت را بر اساس موقعیتی که در آن قرار دارید انتخاب کنید.

به طور کلی فعالیت چیست و در شرایط کنونی ایران چگونه می‌توانیم یک مبارزه ساختار یافته و راهبری انجام دهیم؟

مبارزان در داخل و خارج از ایران چه راهبری جهت خنثی‌سازی اقدامات سرکوبگرانه جمهوری اسلامی باید انجام دهند؟ چگونه می‌توان مبارزه علیه سیستم حاکم را تدوام بخشید؟ چگونه بخش خاکستری جامعه که کمتر در اعترافات نقش دارند را با سایر اقسام فعال جامعه همراه کرد و به میدان مبارزه و فعالیت کشاند؟

آیا نیاز به ایجاد تغییری مثبت در جامعه را احساس می‌کنید؟ اگر پاسخ شما به این سوال مثبت است و به دنبال راهی برای پیدا کردن نقش خودتان در این مسیر می‌گردید، این راهنمای ممکن است به شما کمک کند. کنشگری اشکال مختلفی دارد از تولید آثار هنری اعتراضی گرفته تا شرکت در تجمع و تحریم. برای مثال، تصمیم به خریدن پوشان از یک شرکت خاص به دلیل استثمار کارگران خود نوعی فعالیت است. ما در این راهنمای تلاش کرده‌ایم با معرفی انواع فعالیت‌ها و میزان ریسک آن، در سه قدم به روشن‌تر شدن مسیر مبارزه تان کمک کنیم تا با انتخابی آگاهانه پیامدهای ناخواسته این اقدامات را کاهش دهید.

جایز

● شناخت خود و محیط

شناخت خود و محیط

برای درک جایگاه خود در محیط و پیش‌بینی پیامدهای بالقوه اقداماتی که در حال برنامه‌ریزی برای آن هستید، پیشنهاد می‌کنیم پیش از آنکه وارد میدان عمل شوید این سوالات را از خود بپرسید:

- انگیزه و هدف من از قدم‌گذاشتن در مسیر مبارزه چیست؟
- منافع و آسیب‌های احتمالی این اقدامات چیست؟
- اقدامات من چه کسانی را به طور مستقیم و غیرمستقیم تحت تاثیر قرار می‌دهد؟
- شرایط محیطی که در آن زندگی و فعالیت می‌کنم چطور می‌تواند بر پیامدهای اقدامات من اثر گذار باشد؟
- چه امکانات/پتانسیل‌هایی دارم؟ (حمایت خانواده، تجربه قبلی، جسارت و شجاعت، انگیزه قوی، ساپورت مالی و ...)
- چالش‌های بالقوه مسیر مبارزه من چیست؟ (مخالفت خانواده، منابع مالی محدود، شغل دولتی/حساس، احتمال بالای تحت نظر بودن به دلیل فعالیت یکی از نزدیکان، نداشتن دوستان قابل اعتماد و یا علاقه‌مند به مبارزه و ...)

پاسخدادن به برخی از این سوالات می‌تواند پیچیده باشد اما هر چقدر بتوانید پاسخ هایتان را واقع‌گرایانه‌تر بنویسید، احتمال بروز اتفاقات غیرمنتظره کم‌تر و قدرت عکس‌العمل شما در شرایط بحرانی بیشتر خواهد بود. مسلماً آگاهی از توانایی‌ها و ضعف‌هایمان و همچنین شناخت از وضع موجود می‌تواند یک دید نسبی درباره پیامدهای احتمالی اقدامات‌مان به ما بدهد.

فَلَمْ يَرْجِعُ

- انواع فعالیت از نظر میزان ریسک‌پذیری
- فعالیت علنی
- فعالیت مخفیانه
- فعالیت گروهی
- فعالیت انفرادی
- انتخاب آگاهانه

انواع فعالیت از نظر میزان ریسک‌پذیری

برای انتخاب نوع فعالیتی که متناسب با شرایط خود و جامعه‌مان است، نیاز داریم انواع فعالیتها را از نظر میزان ریسک‌پذیری آن‌ها بشناسیم. ما در این راهنمایی فعالیتها را از نظر میزان ریسک‌پذیری به انواع زیر تقسیم کرده‌ایم:

- علنی و یا مخفیانه

- گروهی و یا انفرادی (که می‌تواند علنی و یا مخفیانه باشد)

استراتژی شما ممکن است در مقاطع مختلف زمانی و بسته به شرایط محیطی تغییر کند. به عنوان مثال ممکن است نوع فعالیت شما در زمانی که اعتراضات خیابانی به طور گسترده و مستمر اتفاق می‌افتد با مقاطع زمانی که التهاب کمتری در سطح خیابان‌ها وجود دارد، متفاوت باشد. ممکن است شما تصمیم بگیرید ترکیبی از انواع فعالیتها را انتخاب کنید. مثلاً یک فعالیت فردی مخفیانه داشته باشید (مانند فعالیت در فضای مجازی با اکانت ناشناس) و همزمان نیز یک فعالیت گروهی مخفیانه داشته باشید (مانند سازماندهی اعتراضات خیابانی و یا شعارنویسی). در ادامه به تشریح انواع این فعالیتها و میزان ریسک و اثرگذاری آنها پرداخته‌ایم.

فعالیت علنی

فعالیت علنی نوعی از کنشگری است که فرد بدون پنهان کردن هویت خود به طور آشکار به آن می‌پرازد. فعالیت علنی به حکومت‌های دیکتاتوری هزینه زیادی را تحمیل می‌کند و در صورت همه‌گیری می‌تواند تغییرات ماندگاری را ایجاد کند. کنش‌هایی مانند امتناع از پوشیدن حجاب اجباری و یا موضع‌گیری در برابر ظلم آشکار در فضای جامعه و فضای مجازی، در صورتی که توسط اکثریت مردم یک جامعه انجام شود راهی جز عقب‌نشینی برای حکومت باقی نمی‌گذارد. هرچند اولین کسانی که قدم در این مسیر می‌گذارند بیش از دیگران هزینه خواهند پرداخت. فعالیت علنی همچنین شجاعت را در جامعه تکثیر می‌کند و قشر خاکستری را به کنشگری دعوت می‌کند.

البته این نوع از فعالیت معمولاً در حکومت‌های خودکامه به شدت سرکوب می‌شوند و افراد نه تنها از فعالیت منع می‌شوند بلکه ممکن است با مجازات‌های سنگین نیز روبرو شوند. البته این بدان معنی نیست که این نوع حکومت‌ها در رابطه با سایر اشکال فعالیت‌ها چنین برخوردي نمی‌کنند زیرا اصولاً ماهیت آنها طوری است که هیچ‌گونه صدای مخالفی را بر علیه خود تحمل نکرده و تلاش دارند هر نوع کنشگری را به شدیدترین نوع ممکن سرکوب کنند. چراکه می‌خواهند جلوی تکثیر شجاعت را در جامعه بگیرند و از پیوستن افراد بیشتری به آن فعالیت ممانعت کنند. همین موضوع نشان‌دهنده اهمیت و تاثیرگذاری فعالیت علنی است.

فعالیت مخفیانه

در صورتی که اصول امنیتی به درستی تدوین و اجرا شوند، فعالیت‌های مخفیانه یکی از امن‌ترین نوع فعالیت‌ها محسوب می‌شوند.. شناسایی این نوع از فعالیت‌ها برای حکومت دشوارتر و هزینه‌ها و آسیب‌های آن برای کنشگر کمتر از فعالیت علنی است. در این نوع فعالیت‌ها فرد نهایت تلاش خود را به کار می‌گیرد تا اقداماتش از دید نهادهای نظارتی و امنیتی پنهان بماند. استفاده از اکانت ناشناس در فضای مجازی، سازماندهی زیرزمینی اعتراضات خیابانی، امدادرسانی مخفیانه به معترضان آسیب‌دیده و ... برخی از نمونه‌های فعالیت‌های مخفیانه است.

فعالیت گروهی

حکومت‌های دیکتاتوری از هر نوع فعالیت گروهی واهمه دارند. چراکه فعالیت‌های گروهی می‌توانند اثرگذاری بیشتری در ایجاد تغییرات پایدار داشته باشند. در فعالیت گروهی امکان سازماندهی، همفکری، پشتیبانی و اثرگذاری بیشتری وجود دارد و اینها همان نقاط قوتی هستند که حکومت‌های خودکامه از آن وحشت دارند. کنشگران می‌توانند فعالیت‌های خود را در قالب حزب، تشكیل، سازمان و یا گروهی از دوستان هم‌هدف انجام دهند. افراد حاضر در این گروه‌ها معمولاً دارای تفکرات و اهداف مشابه هستند.

فعالیت‌هایی که در این قالب انجام می‌شوند بایستی با هماهنگی زیاد اعضا صورت بپذیرند و اطلاعات مربوط به فعالیت و یا هویت افراد طبقه‌بندی شود. همه افراد گروه باید پروتکل‌های امنیتی را رعایت کنند و به اصول مبارزه‌ای که بر سر آن توافق کرده‌اند، پایبند باشند. چرا که امنیت یک فرد در گروه، مستقل از امنیت دیگر افراد نیست و به خطر افتادن امنیت یک فرد می‌تواند امنیت همه اعضا را به خطر بیندازد.

فعالیت انفرادی

در فعالیت فردی میزان ریسک بازداشت و آسیب‌های پس از دستگیری، در مقایسه با فعالیت‌های گروهی کمتر است. چراکه امنیت کنشگر به اقدامات دیگران وابسته نیست و او به تنها‌یی تصمیم‌گیرنده و اقدام‌کننده است. در عین حال او از مزایای فعالیت گروهی نیز بی‌بهره خواهد بود و ممکن است نتواند از مشاوره و یا پشتیبانی دیگران در شرایط بحرانی بهره‌مند شود.

انتخاب آگاهانه

پس از آنکه با انواع فعالیت‌های مبارزاتی از نظر میزان ریسک‌پذیری آن آشنا شدیم و شناختی نسبی درباره خود و محیط پیدا کردیم، می‌توانیم انتخابی آگاهانه داشته باشیم. در وهله اول باید تصمیم بگیریم چه فعالیت‌هایی را به صورت مخفیانه و چه فعالیت‌هایی را می‌خواهیم به صورت علنی انجام دهیم. نکته کلیدی این است که اگر تصمیم گرفتیم فعالیتی مخفیانه داشته باشیم باید بدانیم هرچه افراد کمتری از فعالیت‌های ما باخبر باشند، ریسک بازداشت و شناسایی ما نیز کاهش می‌یابد. این قانون شامل نزدیک‌ترین اعضای خانواده نیز می‌شود. شاید به نظر بررسد دلیلی برای پنهان‌کردن فعالیت‌هایمان از مورد اعتمادترین نزدیکانمان وجود ندارد اما تجربه کسانی که دستگیرشده‌اند نشان می‌دهد در دوران بازداشت موقت، بازجوها توانسته اند با بلوغ‌زدن و یا فشار به اعضای خانواده، زندانی را مجبور به اعتراف کنند. به جای نگذاشتن هیچ ردپایی از فعالیت‌های انجام شده چه در فضای مجازی و چه در وسائل الکترونیکی یکی از اصول اولیه ایمنی در فعالیت‌های مخفیانه است.

در صورتی که هیچ سندی از فعالیت شما وجود نداشته باشد و کسی هم علیه شما اعتراف نکرده باشد، تنها راه بازجوها برای کشف فعالیت‌های مخفی شما، اعتراف گیری از خودتان است. در این شرایط می‌دانید اگر شما اعتراف نکنید، دست نهادهای امنیتی برای پرونده‌سازی علیه‌تان بسته‌تر است.

این قواعد درباره فعالیت‌های علنی نیز صدق می‌کند. شاید به نظر برسد کسی که به طور آشکارا مخالفت خود را با حکومت اعلام می‌کند دیگر نیازی به رعایت اصول ایمنی ندارد. اما تجربه بازداشت کسانی که فعالیت علنی داشتند نشان می‌دهد، در صورتی که اسنادی برای انجام آن فعالیت موجود نباشد و زندانی نیز خود به انجام آن اعتراف نکند، ممکن است آسیب‌های کمتری را تجربه کند و میزان حکم نهایی دادگاه نیز کاهش یابد. در گروه‌هایی که اطلاعات و هویت افراد به خوبی طبقه‌بندی شده‌اند، احتمال اینکه بازداشت یکی از اعضای گروه، منجر به شناسایی و دستگیری دیگر اعضای گروه شود، کمتر است.

توجه داشته باشید فعالیت گروهی اگرچه ممکن است میزان اثرگذاری بیشتری داشته باشد ولی به همان نسبت احتمال شناسایی و دستگیری شما هم بیشتر است. اگر تصمیم به فعالیت گروهی گرفتید سعی کنید گروه را با حداقل اعضا و از افرادی که به آن‌ها اطمینان و اعتماد کامل دارید، انتخاب کنید. به علاوه توجه به اصول فعالیت امن اگرچه بسیار حیاتی است ولی در صورتی که یکی از اعضای گروه در رعایت آن کوتاهی یا سهل‌انگاری کند، خطر شناسایی و دستگیری به تمام اعضای گروه منتقل می‌شود. در هر نوع فعالیتی چه گروهی چه انفرادی و چه علنی و یا مخفیانه، از رعایت شدن اصول فعالیت امن پیش از آغاز فعالیت، اطمینان حاصل کنید.

فعالیت سیاسی

- انواع فعالیت از نظر قابلیت و توانایی‌های فردی
- جذب سرمایه
- تجمع اعتراضی
- تحصن
- تجمع و سخنرانی
- سازماندهی گروههای اجتماعی
- پشتیبان
- هنر اعتراضی
- فعالیت هنری
- نامه نگاری
- آموزش خود و دیگران
- حمایت از کمک‌های متقابل
- دادخواست
- نافرمانی مدنی
- اطاعت غیر مدنی
- کمپین‌های رسانه‌های جمعی
- هشتگ‌زدن

انواع فعالیت از نظر قابلیت و توانایی‌های فردی

در حالی که اغلب ما کنشگری را در قالب راهپیمایی، تحصن یا تجمع می‌دانیم، رویکردهای مختلفی برای کنشگری وجود دارد. برخی از رویکردها به کنشگری، در قالب به چالش کشیدن ساختارهای قدرت و شکستن قوانین ناعادلانه است، در حالی که برخی دیگر شامل کنشگری در چارچوب قوانین تعیین‌شده است.

به عنوان مثال وکیلی که حقوق قانونی زنان را به آنان آموزش می‌دهد و یا هنرمندی که با شعر اعتراضی نارضایتی‌اش را از شرایط موجود اعلام می‌کند، کنشی در چارچوب قوانین انجام داده است. هرچند در حکومت‌های دیکتاتوری این چنین کنش‌های مدنی قانونی نیز سرکوب می‌شوند اما پیامدهای آن عموماً آسیب کمتری به کنشگر وارد می‌کند. در هر حال کنشگری، صرف نظر از شکل آن، ابزار قدرتمندی برای ایجاد تغییرات مثبت در جهان و براندازی حکومت‌های تمامیت‌خواه است. در ادامه ما برخی از رویکردهای مختلف به کنشگری را و اینکه چگونه می‌توان از آن‌ها برای ایجاد تفاوت استفاده کرد، تشریح کرده‌ایم. در ضمن مطالعه این راهنمایی، لطفاً از خود بپرسید: «کدامیک از این‌ها بیشتر در من طنین‌انداز است؟»

راهپیمایی

راهپیمایی‌ها نوعی از فعالیت هستند که به شکل شرکت در یک تظاهرات یا اعتراض بزرگ و سازمان‌یافته بروز پیدا می‌کنند. راهپیمایی اغلب شامل گروهی از مردم است که با هم از مکانی به مکان دیگر راه می‌روند و اعتراض خود را نسبت به یک موضوع به اشکال مختلف بروز می‌دهند. راهپیمایی‌ها می‌توانند راهی موثر برای جلب توجه به یک موضوع خاص و اعمال فشار بر تصمیم‌گیرندگان باشند. آن‌ها توجه افرادی را که به صورت حضوری راهپیمایی را می‌بینند و همچنین اغلب توجه رسانه‌ها را به خود جلب می‌کنند. راهپیمایی‌ها اغلب شامل استفاده از شعارها، پلاکاردها یا دیگر وسایل برای انتقال یک پیام یا تبلیغ یک هدف هستند و می‌توانند با اشکال دیگری از فعالیت مانند سخنرانی، پخش آهنگ یا اجراء‌ای دیگر همراه شوند.

راهپیمایی‌ها می‌توانند در مقیاس محلی، ملی یا جهانی برگزار شوند و می‌توانند طیف گسترده‌ای از شرکت‌کنندگان، از افراد و گروه‌های کوچک گرفته تا سازمان‌ها و جنبش‌های بزرگ‌تر را در برگیرند.

تجمع اعتراضی

این نوع از فعالیت می‌تواند به صورت مسالمت‌آمیز مانند تجمعات صنفی و یا غیرمسالمت‌آمیز مثل اعتراضات اخیر خیزش ۱۴۰ باشد. تجمع‌های اعتراضی معمولاً در پاسخ نادرستی‌ها یا مسائل سیاسی و اجتماعی، توسط افرادی از جامعه که نسبت به آن مسائل اعتراض دارند، برگزار می‌شوند. در برخی از کشورها این تجمعات جزوی از حقوق اساسی شهروندان تلقی می‌شوند. برای مثال در فرانسه، حق برگزاری تظاهرات یک «حق اساسی» است و شورای قانون اساسی این کشور نیز اذعان دارد که «حق بیان جمعی عقاید و نظرات» از ماده ۱۱ اعلامیه جهانی حقوق بشر نشأت گرفته است. در برخی کشورها نیز مانند ایران، با وجود اصل ۲۷ قانون اساسی، اکثراً تجمعات اعتراضی با سرکوب شدید مواجه می‌شوند.

تحصن

تحصن، نوع دیگری از فعالیت است که شامل استفاده از تاکتیک‌های غیرخشونت‌آمیز برای جلب توجه به یک موضوع خاص در یک مکان مشخص انجام می‌شود. در تحصن‌ها گروهی از مردم یک مکان عمومی را به شیوه‌ای مسالمت‌آمیز و بدون خشونت اشغال می‌کنند. در برخی موارد تحصن‌کنندگان با دراز کشیدن در یک مکان عمومی مرگ را شبیه‌سازی می‌کنند. تحصن ریچارد راتکلیف، همسر نازنین زاغری، مقابل پارلمان بریتانیا یک نمونه تحصن موفقیت‌آمیز همراه با اعتصاب غذا بود که منجر به فشار به دولت انگلیس و در نهایت به آزادی خانم زاغری از زندان انجامید.

در نوع دیگری از فعالیت که تاکتیکی شبیه تحصن دارد، گروهی از افراد یک فضای عمومی یا تاسیسات را ترک می‌کنند. این نوع از فعالیت اغلب به عنوان راهی برای ایجاد اختلال در کسب‌وکار و یا فعالیت‌های عادی استفاده می‌شود تا به یک موضوع خاص توجه عمومی را جلب کند.

تجمع و سخنرانی

این نوع از فعالیت شبیه راهپیمایی‌ها است اما معمولاً در یک مکان منحصر به فرد برگزار می‌شود و اغلب یک سخنران از فعالان شناخته شده و یا رهبران جامعه این تجمع را آغاز می‌کند. راهپیمایی‌های روزهای جمعه زاهدان از این نوع فعالیت‌ها است. این نوع از فعالیت می‌تواند راهی عالی برای آشنایی با موضوعات و ملاقات با افراد هم‌فکر هم باشد.

سازماندهی گروه‌های اجتماعی

سازماندهی گروه‌های اجتماعی شکل دیگری از فعالیت است که شامل گرد هم آوردن افراد برای دستیابی به یک هدف مشترک است. اغلب توسط ائتلاف‌های عده ای از اعضای جامعه ایجاد می‌شود که برای کمک به یکدیگر همکاری می‌کنند. این کار را می‌توان از طریق انجمن‌های محله، گروه‌های مذهبی، گروه‌های هنری و یا سازمان‌های دیگر انجام داد. سازمان‌دهندگان جامعه معمولاً روی موضوعاتی مانند محیط زیست، مسکن، آموزش، عدالت کیفری و عدالت محیطی کار می‌کنند. یک نمونه آن فعالیت‌های «انجمن سبز چیا» است که نقش مهمی در خاموش کردن آتش‌سوزی جنگلهای مریوان داشتند.

پشتیبان

بسیاری از ایرانیان مقیم خارج از کشور به نحوی در تلاش هستند تا در مبارزات مشارکت داشته و از فعالین داخل کشور حمایت کنند. آن‌ها می‌توانند علاوه بر بازنشر اخبار مربوط به اعتراضات، تولید محتوا درباره جنبش‌ها در شبکه‌های اجتماعی و شرکت در تجمعات خارج از کشور، فعالیت موثر دیگری نیز انجام دهند. پشتیبانی یک‌به‌یک از فعالین داخل کشور یک فعالیت موثر در افزایش امنیت فعالین داخل کشور است. فرد پشتیبان می‌تواند با ارتباط مستقیم و مداوم با یک فعال ساکن ایران، در کاهش آسیب‌های احتمالی ناشی از دستگیری و بازجویی نقش موثری را ایفا کند.

به عنوان مثال یک پشتیبان می‌تواند با تهیه VPN امن به فرد پشتیبان‌شونده کمک کند تا او به اینترنت امن و آزاد دسترسی داشته باشد، و یا از قبل هماهنگی‌های لازم را برای بستن اکانت‌های فعالان ساکن ایران در شبکه‌های اجتماعی انجام دهد تا در صورت دستگیری اطلاعات حساس به دست نهادهای امنیتی نیافتد. کمک به حفظ امنیت فعالین داخل کشور به عنوان یک پشتیبان از روش‌های گوناگونی امکان پذیر است که در جزوی فعالیت امن به تفصیل شرح داده شده است.

هنر اعتراضی

هنر اعتراضی نوعی کنشگری است که هنر و کنشگری را با هم ترکیب می‌کند. این نوع از فعالیت راهی است برای استفاده از خلاقیت خود برای بیان یک اعتراض و یا افزایش آگاهی جامعه در مورد یک موضوع خاص. هر نوع از هنر خلاقانه‌ای می‌تواند با کنشگری ترکیب شود. یک نمونه از هنر اعتراضی، رنگ‌آمیزی حوضچه‌های آب در سطح شهر به رنگ قرمز است که در خیزش ۱۴۰۱ شاهد آن بودیم.

فعالیت هنری

کنشگری هنری که به عنوان کنشگری فرهنگی نیز شناخته می‌شود، نوعی از فعالیت است که از هنر و فرهنگ به عنوان ابزاری برای مقاومت و تغییر اجتماعی استفاده می‌کند. تفاوت هنر اعتراضی و فعالیت هنری در این است که محصول تولید شده در هنر اعتراضی لزوماً یک اثر هنری نیست و از هنر تنها به عنوان راهی برای بیان یک مساله و یا اعتراض کردن استفاده می‌شود. اما در فعالیت هنری، هنرمند اثری را خلق می‌کند که ارزش هنری دارد و به مسائل اجتماعی یا سیاسی می‌پردازد.

کنشگری هنری می‌تواند اشکال مختلفی داشته باشد، از جمله هنرهای تجسمی، سریال‌ها، موسیقی، ادبیات، فیلم، تئاتر و غیره. می‌توان از آن برای افزایش آگاهی در مورد یک موضوع خاص، به چالش کشیدن روایتها یا دیدگاه‌های غالب، یا ایجاد دیدگاه‌های جایگزین استفاده کرد.

کنشگری هنری، اغلب به عنوان راهی برای براندازی ساختارهای قدرت مسلط و به چالش کشیدن هنجارهای فرهنگی جریان اصلی تلقی می‌شود و می‌تواند راهی موثر برای ایجاد تغییرات مثبت اجتماعی یا سیاسی باشد.

ترانه‌های توماج صالحی و مهدی یراحی نمونه‌های تاثیرگذاری از فعالیت‌های هنری در جریان خیزش سراسری ۱۴۰۱ بودند.

نامه نگاری

نامه‌نویسی به مقامات محلی، ملی و بین‌المللی می‌تواند راه دیگری برای ایجاد تغییرات اساسی باشد. شما می‌توانید از طریق ایمیل صدای خود را به مقامات منتخب، رسانه‌ها یا سازمان‌های بین‌المللی برسانید و توجه جهانیان را به موضوعات نقض حقوق بشر در کشورتان جلب کنید. این اقدام ممکن است اگر به صورت مستمر و با تعداد بالای مشارکت‌کنندگان انجام شود، در تصمیماتی مثل تحریم مقام‌های حکومتی و یا نهادهای دیگر موثر باشد.

آموزش خود و دیگران

یکی از بهترین کارهایی که می‌توانید به عنوان یک کنشگر انجام دهید این است که خود و دیگران را در مورد مسائلی که به آنها اهمیت می‌دهید، آموزش دهید. به خصوص زمانی که در یک مکان ممتاز هستید، از طریق مشارکت فعالانه با دیگران، بار جوامع به حاشیه رانده شده را که مدت‌ها خود مسئول آموزش جوامع خود بوده اند، کاهش می‌دهد. این کار را می‌توان با خواندن کتاب، تماشای مستند، خواندن خبرنامه یا شرکت در کارگاه‌ها و سمینارها انجام داد. همچنین مهم است که با دوستان و خانواده در مورد موضوعاتی که به آنها علاقه دارید بحث کنید. کنشگری همیشه فریاد زدن در خیابان نیست. کنشگری و آگاهی‌بخشی به نزدیکان، می‌تواند یک مکالمه معنادار پشت میز آشپزخانه نیز باشد.

جذب سرمایه

گروه‌ها و سازمان‌هایی که در راستای برقراری عدالت اجتماعی فعالیت می‌کنند، به کمک‌های مالی افراد متکی هستند. شما می‌توانید با سازماندهی و جمع‌آوری کمک مالی یا اهدای پول به تحقق هدفی که به آن اهمیت می‌دهید، کمک کنید.

بدنبال جذب سرمایه، فعالان می‌توانند به افرادی که بصورت مستقیم‌تری در حال مبارزه هستند کمک مالی کنند. این افراد می‌توانند زندانیان سیاسی، اعتصاب کنندگان و یا معتراضان داخل کشور باشند. این کمک‌ها، اما باستی از راههای امن به دست افراد برسند تا از هرگونه خطر امنیتی در امان باشند. برای آگاهی بیشتر در این مورد توصیه می‌کنیم تولکیت «انتقال امن پول» را مطالعه کنید. (لینک تولکیت مربوطه پس از نهایی‌شدن)

فعالیت‌های صنفی

فعالیت صنفی آزاد و مستقل یکی از ارکان دموکراسی به شمار می‌رود اما در نظام های سلطه‌گر مانند جمهوری اسلامی، منافع حکومت برمنافع کارگران و کارکنان ارجحیت دارد. به همین دلیل هر فعالیت صنفی از سوی هرگروهی از جمله کارگر، کارمند، پزشک، پرستار، آموزگار، کشاورز، دامدار، بازاری و... بلاfacله رنگ و بوی سیاسی و ضد حکومتی به‌خود گرفته و از طرف حکومت سرکوب می‌شود.

در اینجا به یکی از مهمترین کنش‌های صنفی یعنی اعتصابات می‌پردازیم:

● **اعتصابات:** اعتصاب کردن شکلی از کنشگری است که شامل کارگرانی می‌باشد که برای اعتراض یا تقاضای تغییر، دست از کار می‌کشند. این می‌تواند شامل گروهی از کارگران باشد که با هم اعتصاب می‌کنند، یا می‌تواند شامل توقف یا کاهش سرعت کار افراد شود.

اعتصابات اغلب به عنوان راهی برای اعتراض به شرایط ناعادلانه کار، دستمزد پایین، تبعیض یا سایر مسائلی که زندگی کارگران را تحت تأثیر قرار می‌دهد، استفاده می‌شود. آن‌ها می‌توانند راهی موثر برای جلب توجه به یک موضوع خاص و تحت فشار قرار دادن کارفرمایان یا دولتها برای ایجاد تغییرات مثبت باشند. اعتصاب‌ها می‌توانند اشکال مختلفی داشته باشند، از اعتصابات سراسری گرفته تا توقف جزئی کار یا اشکال دیگر اعتراض و می‌توانند توسط کارگران، اتحادیه‌ها یا گروه‌های دیگر سازماندهی شوند.

تحریم

تحریم به معنای خریدنکردن، یا بایکوت کردن شرکت‌ها، سازمان‌ها و یا نهادهایی است که به طور مستقیم و یا غیرمستقیم با دولتهای سرکوب‌گر همکاری می‌کنند و یا در اعمال غیراخلاقی شرکت دارند. تحریم‌ها به گونه‌ای طراحی شده‌اند که از نظر اقتصادی بر یک هدف اثر می‌گذارند. این نوع از فعالیت‌های اعتراضی زمانی موفق هستند که گروه بزرگی از مردم در آن مشارکت کنند. این شکل از فعالیت می‌تواند یک شرکت خاص یا کل صنایع را هدف قرار دهد.

گاهی اوقات فراغوان‌ها برای تحریم ممکن است با اعتصاب‌ها هم‌پوشانی داشته باشند، به خصوص اگر شرکتی سابقه سوء استفاده از کارگران خود را داشته باشد. یک نمونه از مشارکت جمعی در یکی از اعتصاب‌های موفق در جریان خیزش ۱۴۰۱، تحریم محصولات کارخانه میهن پس از انتشار اخبار مربوط به جابه‌جایی نیروهای سرکوب توسط خودروهای این شرکت بود. اثرات این تحریم تا حدی محسوس بود که گروه صنعتی میهن با انتشار بیانیه‌ای در حساب اینستاگرامی خود مدعی شد هیچ‌گونه سند و مدرکی در این زمینه وجود ندارد و آنها را تکذیب کرد. با مشارکت در چنین فعالیت‌هایی ممکن است مجبور شوید از خوردن «بستنی میهن» چشم‌پوشی کنید، اما به سادگی با این تحریم می‌توانید به یک جنبش کمک کنید.

حمایت از کمک‌های متقابل

کمک‌های متقابل نوعی کنشگری است که شامل گرد هم آمدن افراد برای حمایت و کمک به یکدیگر می‌شود به گونه‌ای که مبتنی بر سود یا مبادله نباشد. این روشی است برای ایجاد همبستگی در جامعه با ارائه حمایت عملی و عاطفی از افراد نیازمند، بدون دخالت نهادها یا سیستم‌های بزرگ. این می‌تواند شامل به اشتراک گذاشتن منابع، مهارت‌ها و دانش یا ارائه یک گوش شنوا یا دست کمک باشد. کمک‌های متقابل می‌تواند اشکال مختلفی داشته باشد، مانند سازماندهی غذا، راه اندازی باغ‌های اجتماعی، ارائه آموزش و منابع برای جوامع حاشیه‌نشین، یا حتی تقسیم چند ریال با همسایه‌ای که نیاز به کمک دارد.

هدف از کمک‌های متقابل ایجاد جامعه‌ای منصفانه‌تر و حمایت‌گر تر است و اغلب به عنوان راهی برای ایجاد تاب آوری و مقاومت در برابر چالش‌های اجتماعی و سیاسی تلقی می‌شود. یک نمونه موفق از کمک‌های مردمی به اعتراضات در جریان خیزش سراسری ۱۴۰۱ در شهر مهاباد اتفاق افتاد. در این فعالیت مردم مهاباد اقدام به توزیع آب و غذا بین معترضانی کردند که خیابان‌ها را اشغال کرده بودند.

دادخواست

طومار یا دادخواست نوعی فعالیت است که شامل جمع‌آوری امضا از افرادی می‌شود که از یک موضوع یا موضوع خاصی حمایت می‌کنند و یا به موضوعی اعتراض دارند. هدف یک طومار نشان دادن حمایت عمومی از یک موضوع خاص و تحت فشار قرار دادن صاحبان قدرت برای اقدام در مورد آن موضوع است.

از دادخواست‌ها می‌توان برای حمایت از طیف وسیعی از علل، از جمله عدالت اجتماعی، حفاظت از محیط زیست، حقوق حیوانات و غیره استفاده کرد. طومارها اغلب همراه با اشکال دیگر فعالیت، مانند اعتراض یا تحصن استفاده می‌شوند و می‌توانند راهی موثر برای ایجاد تغییر در سطح محلی، ملی یا جهانی باشند.

نافرمانی مدنی

زمانی که از قوانینی که معتقدید ناعادلانه است اطاعت نمی‌کنید و یا برخی از توافق‌های اجتماعی را نادیده می‌گیرید، از «نافرمانی مدنی» برای نشان دادن اعتراض خود استفاده می‌کنید. نافرمانی مدنی اشکال متفاوتی دارد. خودداری از رعایت حجاب اجباری و یا پرداخت‌نکردن مالیات و قبوض نمونه‌هایی از نافرمانی مدنی هستند. در طول تاریخ، بسیاری از جنبش‌های تغییر اجتماعی از نافرمانی مدنی برای ایجاد تغییرات مثبت استفاده کرده‌اند.

کمپین‌های رسانه‌های جمعی

کمپین‌های رسانه‌های جمعی نوعی فعالیت است که شامل استفاده از اشکال مختلف رسانه‌های جمعی مانند تلویزیون، رادیو، روزنامه‌ها و شبکه‌های اجتماعی برای ترویج یک علت یا موضوع خاص و ایجاد تغییرات اجتماعی یا سیاسی است. این کمپین‌ها اغلب شامل ایجاد پیام‌ها یا محتواهای هستند که برای افزایش آگاهی، تأثیرگذاری بر افکار عمومی یا تحت فشار قراردادن تصمیم‌گیرندگان برای اقدام طراحی شده‌اند. کمپین‌های رسانه‌های جمعی می‌توانند اشکال مختلفی داشته باشند، از اطلاعیه‌های خدمات عمومی و کمپین‌های رسانه‌های اجتماعی گرفته تا تبلیغات و پوشش خبری.

هشتگ‌زن

یکی از انواع فعالیت‌های موثر هشتگ‌زن است که می‌تواند در فضای آنلاین و یا آفلاین انجام شود. هشتگ‌زن می‌تواند شامل مواردی مانند امضای دادخواست‌های آنلاین، اشتراک‌گذاری پست‌ها در رسانه‌های اجتماعی، یا اقدامات آفلاین مانند پوشیدن روبان، مجبند یا تی‌شرت باشد.

به نوع فعالیت‌ها اصطلاحا slacktivism گفته می‌شود. فعالیت‌هایی که در فضای مجازی و غالباً به صورت پراکنده یا سازماندهی نشده رخ می‌دهد، به تلاش زیادی نیاز ندارد ولی می‌تواند راهی برای افزایش آگاهی در مورد یک موضوع یا هدایت گفتگوهای فرهنگی باشد. استفاده هوشمندانه و ایمن از فعالیت هشتگ می‌تواند ابزار قدرتمندی برای مشارکت مردم در اعتراضات اجتماعی سیاسی باشد. این روش همچنین کمک ارزشمندی برای افرادی است که ممکن است ابزار یا توانایی لازم برای اعتصاب، راهپیمایی یا اهدای بودجه را نداشته باشند. این نوع فعالیت در فضای آنلاین و در برخی از برنامه‌ها مانند ایکس (توییتر سابق) نقش بسزایی در هم‌رسانی و رساندن صدای زندانیان سیاسی نیز داشته تا جایی که حکومت‌ها را مجاب کرده تا به خواست معترضان توجه کرده و به آن تن در دهد.

برای مثال می‌توان به هشتگ اعدام نکنید اشاره کرد که ترند شدن آن باعث شد تا جمهوری اسلامی از اجرای احکام اعدام امیرحسین مرادی، سعید تمجیدی و محمد رحیبی صرفنظر کند و در نهایت به آزادی آن‌ها منجر شد.

فراخوان

بسیاری از فعالان از صدور فراخوان‌ها برای شکل‌دادن یک حرکت جمعی استفاده می‌کنند. به عنوان مثال فراخوان‌هایی که توسط احزاب و یا برخی از فعالان شناخته شده برای تداوم تجمعات اعتراضی در سال ۱۴۰۱ در ایران اتفاق افتاد. فراخوان‌ها همچنین می‌توانند به منظور دعوت از نهادها، سازمان‌ها و یا شرکت‌ها برای تغییر شیوه‌های خود باشند.

۱۴۰۲ زمستان